

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

KAYSERİ ULAŞIM TURİZM İNŞAAT TAAHHÜT PROJE MÜŞAVİRLİK TELEKOMÜNİKASYON SAN. VE TİC. A.Ş.

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	5
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	8
7.	DENETİM BULGULARI.....	8
8.	EKLER.....	17

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu	2
Tablo 2: İştirakler Tablosu	2
Tablo 3: Parkmetre ve Otopark Tahakkuk / Tahsilat Tutarları	8
Tablo 4: 2022 Yılı Sermaye Azaltım /Artırım Durumu	13

KISALTMALAR

BOBİ FRS

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı

Kayseri Ulaşım A.Ş.

Kayseri Ulaşım Turizm İnşaat Taahhüt Proje Müşavirlik Telekomünikasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş.

A.Ş.

Anonim Şirket

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Tahakkuk Etmiş Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması

2.Yönetim Kurulu Tarafından Şirketin Sürekliliğinin Sağlanmasına Yönelik Gerekli Önlemlerin Alınmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Kayseri Ulaşım Turizm İnşaat Taahhüt Proje Müşavirlik Telekomünikasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kayseri Ulaşım A.Ş.), Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 2008 yılında kurulmuş olup 27.06.2008 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

Kayseri Ulaşım A.Ş.'nin faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup, Şirket lastik tekerlekli ve raylı ulaşım hizmetinin işletilmesine ilave olarak otopark işi ile iştigal etmektedir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz tasarruf ve bunların üzerinde aynı hak tesis edebileceği gibi bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

Kayseri Ulaşım A.Ş. kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca Şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsil yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, Kayseri Büyükşehir Belediyesi tüzel kişi ortaklığını temsilen 4 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 07.03.2022 tarihli Genel

Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; İnsan Kaynakları Müdürlüğü, Otobüs İşletme Müdürlüğü, Ticaret Müdürlüğü, Araç Bakım Müdürlüğü, Strateji ve Kurumsal Gelişim Müdürlüğü, Raylı Sistem İşletme Müdürlüğü, Mali İşler Müdürlüğü, Otopark ve Bisiklet İşletme Müdürlüğü ile diğer müdürlüklerden oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 31.12.2022 tarihi itibarıyla 1.284'dür. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

Kayseri Ulaşım A.Ş.'nin nominal sermaye tutarı 244.000.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmiştir.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Şirketin %98,51 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2022 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	240.355.445,20	98,51
Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş.	1.204.554,80	0,49
Kayseri İmar ve İnşaat A.Ş.	2.440.000,00	1,00

Kayseri Ulaşım A.Ş.'nin aşağıdaki tabloda yer alan iştirakleri bulunmaktadır.

Tablo 2: İştirakler Tablosu

İştirakin Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Yonca Enerji Danışmanlık A.Ş.	16.000.000,00	40,00
Erciyes Enerji Üretimi San.ve Tic. A.Ş.	610.123,76	0,25

Şirket Kayseri'de lastik tekerlekli ve raylı ulaşım hizmet ile otopark hizmetlerinin işletilmesine yönelik faaliyette bulunmaktadır. Bu nedenle şirketin ana gelirleri raylı sistem ve otobüs bilet gelirleri ile otopark işletmeciliğinden elde edilen gelirlerden oluşmaktadır.

Şirketin 2020 yılı dönem net zararı 157.381.495,39 TL, 2021 yılı dönem net zararı 185.526.947,62 TL, 2022 yılı dönem net zararı da 445.090.595,97 TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı dönem net zararı 2021 yılına göre %139,91 oranında artış göstermiştir. Şirketin yıllar

itibarıyla zarar etmesinde en önemli etken bilet ücretlerinin maliyet artışı oranında artırılamamasıdır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun

ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir.

Şirket, 29.07.2017 tarihli ve 30138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (56) Sıra no.lu Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Hakkında Tebliğ ile Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS' de öngörülen finansal tabloları (finansal durum tablosu, kâr veya zarar tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu,
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri

de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

COSO (Committee of Sponsored Organisation of Treadway Commission) modeli, iç kontrol sistemini birbiriyle ilgili 5 bileşenden oluşan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda şirketlerde iç kontrol sistemi;

- a) Kontrol çevresini,
- b) İşletmenin risk değerlendirme sürecini,
- c) Finansal raporlama ve iletişim ile ilgili faaliyet süreçlerini de içeren bilgi sistemlerini,
- ç) Kontrol işlemlerini ve
- d) Kontrollerin gözetimini, içerir.

İç kontrol sisteminin tasarımının değerlendirilmesi, iç kontrolün önemli yanlışlıkları önleme, ortaya çıkarma ve düzeltme kapasitesine sahip olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Şirketlerde kontrol ortamı, işletmenin yönetim fonksiyonu ile iç kontrol sistemi ve bunun önemine ilişkin işletme yönetiminin ve yönetimden sorumlu kişilerin tutum, davranış ve anlayışlarını kapsar. Kontrol ortamı, işletme çalışanlarının iç kontrol sistemiyle ilgili düşüncelerini etkileyerek, iç kontrol sisteminin etkin, disiplinli bir yapıda oluşmasını sağlar.

Şirketin kontrol ortamının tasarımı değerlendirilmiştir ve bunların işletmenin iş akışı ile ilişkileri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, ahlaki ve dürüstlikle ilgili değerlerin uygulanması ve iletişiminden organizasyon yapısına, yetki ve sorumluluk dağılımından insan kaynakları ile ilgili politika ve uygulamalara kadar pek çok husus değerlendirilmiştir.

Şirketlerin finansal raporlama ile ilgili iş süreçlerini ve iletişimi kapsayan bilgi sistemi işletmenin varlık, yükümlülük ve öz sermayesinin doğruluğunu sağlamak üzere, faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanmasına ilişkin muhasebe sistemini kapsar. Şirketin finansal tablolarının hazırlanması; uygun finansal raporlama yapısı ile işletmenin faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, analiz edilmesi, özetlenmesi ve doğru bir şekilde finansal tablolara yansıtılması süreçlerini içerir. Bu açılardan bilişim sistemi değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetleri, şirketlerin amaçlarına ulaşmasını engelleyebilecek risklerin ortaya çıkarılması ve gerekli önlemlerin alınması gibi, işletme yönetiminin talimatlarının uygulanmasını sağlayan usul ve esaslardır. Bu kapsamda; yetkilendirmeler, performansın gözden geçirilmesi, bilgi işleme süreçleri, fiziksel kontroller ve görevlerin ayrılması gibi açılardan kontrol faaliyetleri değerlendirilmiştir.

Ayrıca, bilişim sistemlerine ilişkin kontroller, veri merkezi ve ağ işlemleri, sistem yazılımının edinimi, değişimi ve bakımı, erişim güvenliği ve uygulama sistemi edinimi, geliştirilmesi ve bakımı vb. yönlerden değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetlerinin gözetimi, kontrollerin tasarım ve işleyişinin zamanında değerlendirilmesi ve şartlara bağlı olarak değişiklikler için önemli düzeltici önlemlerin alınmasını da içeren, iç kontrol sisteminin etkinliğini değerlendiren bir süreçtir.

Şirketin faaliyetleri belirlenerek, bu faaliyetler ile ilgili süreçler ve süreçlerin performans kriterleri İnsan Kaynakları Müdürlüğü ve ilgili birimdeki personel tarafından takip edilmektedir. Bu süreçlere dayalı olarak görev tanımlarının oluşturulduğu ve birimlerin talimat ve prosedürlerinin hazırlandığı görülmüştür. Ayrıca Şirket tarafından kurulmuş bir iç kontrol veya iç denetim birimi yoktur. Şirket bağımsız denetime tabi olması sebebiyle her yıl denetlenmekte olup bir nevi iç kontrol süreci bu denetimlerce yerine getirilmektedir.

Şirketin geçmiş yıl faaliyet gelirleri ile harcamalarını takip etmek, kar-zarar durumunu ortaya koyabilmek adına mevzuat gereği hazırlanması gereken finansal tablolarının Mart ayında yapılan Genel Kurula sunulduğu görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Kayseri Ulaşım Turizm İnşaat Taahhüt Proje Müşavirlik Telekomünikasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Tahakkuk Etmiş Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi

Kayseri Ulaşım A.Ş.'nin 01.06.2017-31.12.2022 tarihleri arasında parkmetre ve otopark işletmeciliği işinden elde edilen ve 552.518 adet araç plaka kaydına ait toplam 10.935.756,18 TL tutarında alacağını muhasebe sistemi dışında izlediği görülmüştür.

Kayseri Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.02.2017 tarih, 87 no.lu kararı ile parkmetre ve otopark işletmeciliği 01.06.2017 tarihinden itibaren Belediyenin diğer bir şirketi olan Kayseri İmar A.Ş.'den Kayseri Ulaşım A.Ş.'ye devredilmiştir.

Şirketin parkmetre ve otopark işletmeciliği nedeniyle oluşan tahakkuk/tahsilat tutarlarına yıllar itibariyle aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 3: Parkmetre ve Otopark Tahakkuk / Tahsilat Tutarları

Yıllar	Toplam Tahakkuk (TL)	Toplam Tahsilat (TL)	Kalan Alacak Tutarı (TL)
01.06.2017 - 31.12.2017	3.628.366,94	3.155.147,44	473.219,50
01.01.2018 - 31.12.2018	6.033.106,16	5.018.009,21	1.015.096,95
01.01.2019 - 31.12.2019	6.855.666,29	5.408.903,56	1.446.762,73
01.01.2020 - 31.12.2020	6.905.198,87	5.267.479,07	1.637.719,80
01.01.2021 - 31.12.2021	8.545.011,01	6.065.961,75	2.479.049,26
01.01.2022 - 31.12.2022	12.586.639,50	8.702.731,56	3.883.907,94
Toplam	44.553.988,77	33.618.232,59	10.935.756,18

01.06.2017 - 31.12.2022 tarihleri arasında parkmetre ve otopark işletmeciliğinden elde edilen 44.553.988,77 TL toplam tahakkuk tutarından 33.618.232,59 TL toplam tahsilat tutarının düşülmesi sonucu 2022 yılı faaliyet sonu itibarıyla 10.935.756,18 TL alacak tutarı kalmıştır.

Yapılan incelemede; parkmetre ve otopark işletmeciliği ile ilgili verilen hizmet karşılığı tahakkuk eden tutarların muhasebe hesaplarına alınmadığı ve muhasebe sistemi dışında yazılım sistemi üzerinden takip edildiği, tahakkuk eden tutarlardan tahsilat yapıldığında tahsil edilen tutarların Şirketin gelir hesaplarına intikal ettirildiği, dolayısıyla 31.12.2022 tarihi itibarıyla 10.935.756,18 TL alacak tutarının da muhasebe hesaplarına alınmayarak muhasebe sistemi dışında takip edildiği anlaşılmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Safi kurum kazancı" başlıklı 6'ncı maddesinde "(1) Kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

(2) Safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır..."

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun "İndirilecek giderler" başlıklı 40'ıncı maddesinde ise "Safi kazancın tesbit edilmesi için, aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir:

1. Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler."

hükümlerine yer verilmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen 24.04.2014 tarih ve 62030549-125[8-2013/237]-1185 sayılı Özelge'de "Ticari kazancın tespitinde "tahakkuk esas ilkesi" ve "dönemsellik ilkesi" olmak üzere iki temel ilke geçerlidir. Tahakkuk esas ilkesinde, gelir veya giderin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmiş olması yani geliri veya gideri doğuran işlemin tekemmül etmesinin yanı sıra miktarının ve işlemde kaynaklanan alacağın veya borcun ödeme şartlarının da belirlenmiş olması gereklidir..."

Tahakkuk, gelir ve giderin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmesini ifade eder. Tahakkuk esasında, geliri doğuran muamelelerin eksiksiz olarak tekemmül etmiş olması, gelirin elde edilmiş sayılması için yeterlidir. Diğer bir ifade ile tahakkuk esasında vergilendirme yapılabilmesi için, alacak hakkının doğmuş olması gerekir. Gerek hasılat gerekse giderlerin hangi hesap dönemine ilişkin olduğunun tespiti açısından hasılatın tahsil edilip edilmediğinin,

giderlerin ise ödenmiş olup olmadığının bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır.” denilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat ve özelge çerçevesinde kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde 193 sayılı Kanun'un ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı belirlenerek ticari kazançta vergiyi doğuran olay tahakkuk esasına bağlanmıştır.

Diğer bir anlatımla, kurumlar vergisi mükellefi olan Şirketin ticari kazanç elde etmesi, tahsil esasına değil tahakkuk esasına bağlanmış, ticari kazancın gerçekleşmesi için ticari işlemin eksiksiz olarak yerine getirilmiş olması vergi kanunları açısından yeterli sayılmaktadır. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen anılan Özelge'de de bu hususa net olarak yer verilmektedir. Kısaca, Şirketin ticari kazancının tespitinde, sadece tahsil edilen gelirlerin değil tahakkuku gerçekleşen gelir miktarlarının da dikkate alınması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Şirket tarafından 01.06.2017-31.12.2022 tarihleri arasında parkmetre ve otopark işletmeciliği işinden elde edilen ve 2022 yıl sonu itibarıyla toplam 10.935.756,18 TL bakiye alacak tutarının muhasebe sistemi dışında izlenmesinin muhasebe ilkeleri ile vergi kanunları açısından uygun olmadığı ve bilançoda alacak hesaplarının eksik görüldüğü düşünülmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullandırılmaması

Şirkette çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın “Çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak

kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2021 yılında 755 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda Şirket, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, Şirkette görev alan 1301 işçiden 700'ünün 1 ile 49 gün arasında,

46'sının 50 ile 99 gün arasında, 7'sinin 100 ile 149 gün arasında, 6'sının 150 ile 205 gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden Şirket açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 2: Yönetim Kurulu Tarafından Şirketin Sürekliliğinin Sağlanmasına Yönelik Gerekli Önlemlerin Alınmaması

Şirketin mali tablolarının incelenmesi sonucunda; 2022 yılı açılış bilançosunda Şirket sermayesinin önceki yılda gerçekleşen zararlar nedeniyle tamamının karşılıksız kaldığı, 2022 yılı içinde yapılan sermaye azaltımı ve artırımı sonucunda 310.000.000,00 TL tutarında özkaynakların artırıldığı, fakat 2022 yılı faaliyetleri sonucu oluşan dönem net zararı ile de yeniden Şirket sermayesinin tamamının karşılıksız kaldığı tespit edilmiştir.

Teknik iflasa yol açan nedenler ile yapılması gereken işlemler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "3. Sermayenin kaybı, borca batık olma durumu a) Çağrı ve bildirim yükümü" başlıklı 376'ncı maddesinde;

"(1) Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.

(2) Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer..."

şeklinde yer almaktadır.

6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesinde, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının veya üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumunda yönetim kurulu ve genel kurul tarafından yerine getirilmesi gereken hususlar belirlenmiştir. Belirtilen hususların yerine getirilmemesi halinde, Şirketin kendiliğinden sona ermesi veya iflasının istenmesi gibi

müeyyideler hüküm altına alınmıştır.

Şirketin 31.12.2021 tarihli bilançosunda (2022 yılı açılış bilançosu) sermaye tutarı 141.000.000,00 TL ile kâr yedekleri tutarı 146.179,00 TL'nin toplamı ile birlikte özkaynaklar 141.146.179,00 TL olarak gerçekleşmiştir. İlgili yılda geçmiş ve dönem net zarar toplamı ise 185.908.443,01 TL olarak meydana gelmiştir. 2021 faaliyet yılı sonunda oluşan dönem net zararının etkisiyle Şirket özkaynak tutarı, 2021 yıl sonu bilançosunda (2022 yılı açılış bilançosu) tamamen sıfırlanıp ayrıca 54.463.530,61 TL eksi bakiye ile yer almıştır.

Şirket tarafından 2022 yılı faaliyet döneminde değişik tarihlerde yapılan olağan ve olağanüstü genel kurul toplantıları sonucunda, 6102 sayılı Kanun kapsamında sermaye azaltım ve artırım kararları ile özkaynaklarda oluşan kayıpların kapatılmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede, sermaye azaltım ve artırım tutarlarının ayrıntısına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4: 2022 Yılı Sermaye Azaltım /Artırım Durumu

Olağan/Olağanüstü genel kurul tarihi	Sermaye azaltım tutarı (TL)	Sermaye artırım tutarı (TL)	Yeni sermaye tutarı (TL)
2022 yılı açılış bilançosu sermaye tutarı			141.000.000,00
07.03.2022	100.000.000,00	110.000.000,00	111.000.000,00
07.06.2022	67.000.000,00	130.000.000,00	174.000.000,00
01.11.2022	-	70.000.000,00	244.000.000,00

Şirketin 2022 yılı genel kurul toplantılarında alınan kararlar sonucunda, 167.000.000,00 TL sermaye azaltımı tutarının dönem içi ve dönem sonu oluşan net zararlardan mashup edilmesi ve 310.000.000,00 TL tutarında sermaye artırımını neticesinde, Şirketin sermaye tutarı 244.000.000,00 TL olarak meydana gelmiştir.

Şirket, 2022 yılı faaliyetleri sonucunda 657.817.791,37 TL net satış hasılatı elde etmiş, satışların maliyeti tutarı 995.867.011,33 TL ile faaliyet giderleri 116.958.471,84 TL'nin net satış hasılatından düşülmesi sonucu 455.007.691,80 TL faaliyet zararı elde etmiştir. Diğer faaliyetlerden olağan/olağanüstü gelir ve kârların eklenmesi, finansman giderleri ile diğer faaliyetlerden olağan/olağanüstü gider ve zararların düşülmesi sonunda Şirketin 2022 yılı gelir tablosunda dönem net zararı 445.090.595,97 TL olarak gerçekleşmiştir.

Şirketin 31.12.2022 tarihli bilançosuna göre sermaye tutarı 244.000.000,00 TL ile kâr

yedekleri tutarı 146.179,00 TL'nin toplamı 244.146.179,00 TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı faaliyet dönemi sonunda, bilançosunda yer alan dönem net zararı ise 445.090.595,97 TL olarak meydana gelmiştir. Şirket özkaynak tutarı, 2022 yıl sonu bilançosunda negatif olarak 200.944.416,97 TL olarak yer almıştır.

Şirketin 2021 yıl sonu (2022 yılı açılış bilançosu) itibarıyla sermayesinin tamamı karşılıksız kalmış, özkaynakların olumsuz durumunu düzeltmek amacıyla 2022 yılı içinde ana hissedar Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından 310.000.000,00 TL sermaye artırımı yapılmıştır. Yapılan bu sermaye artırımı ile özkaynaklarda artış sağlanmasına rağmen Şirketin 2022 yılı faaliyetlerinden elde ettiği dönem net zararı sonucu sermayenin tamamı tekrar karşılıksız kalmıştır.

Şirket 2021 yılı faaliyetleri sonucunda 180.193.626,32 TL faaliyet zararı, 185.526.947,62 TL dönem net zararı oluşmuştur. 2022 yılında ise faaliyet zararı 455.007.691,80 TL, dönem net zararı 445.090.595,97 TL olarak gerçekleşmiştir.

Şirketin lastik tekerlekli ve raylı ulaşım hizmeti alanında faaliyet göstermesi, toplu taşımada yolcu başına biniş maliyetinin yüksek olması sonucu, yolcu başına elde ettiği biniş gelirinun taşıma hizmeti maliyetlerini karşılayamaması, taşıma maliyetlerinde oluşan artış düzeyinde bilet ücretlerinin artırılamaması sonucu gelir/gider dengesinin olumsuz gerçekleşmesi gibi nedenlerden dolayı Şirket esas faaliyetlerinden zarar etmektedir.

Bu kapsamda Yönetim Kurulu tarafından, yıllar itibarıyla gerçekleşen zararlar dikkate alınarak, Şirket faaliyetlerinin kârlı duruma getirilmesine ya da oluşan zarar miktarının azaltılmasına yönelik olarak gerekli önlemler alınmalıdır. Sürekli olarak zarar sonrası sermaye destekleri ile Şirketin sürekliliğinin sağlanması kamu kaynaklarının verimli kullanılması bakımından uygun olmadığı düşünülmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında “*Her tacirin ticaretine ait bütün işlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir*” hükmü bulunmaktadır. Belirtilen hüküm; tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumu kavrayabilme özelliklerine sahip olmasını gerektirmektedir. Basiretli iş adamı kavramı kısaca ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ifade etmektedir. Şirket, kâr elde etme gayesiyle tüzel kişiliğe haiz olarak kurulmuş bir organizasyondur. 6102 sayılı Kanun hükümleri gereğince kurulan Şirket, anılan Kanun'un 16'ncı maddesine göre tacir niteliğine haiz olup, 18'inci maddesi gereğince de ticaretine ilişkin tüm faaliyetlerinde basiretli bir tacir gibi hareket etmek zorunluluğu vardır.

Ayrıca, 6102 sayılı Kanun'un “Riskin erken saptanması ve yönetimi” başlıklı 378'inci maddesinde; yönetim kurulu; şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlü tutulmuştur.

Bu kapsamda, 6102 sayılı Kanun gereği Şirketin sürekliliğinin sağlanması için Yönetim Kurulu tarafından Şirketin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla; bazı müdürlüklerin/üretim birimlerinin kapatılması ya da birleştirilmesi, iştiraklerinde bulunan hisselerin satılması, pazarlama sisteminin değiştirilmesi, alımı yapılan danışmanlık hizmetlerinin yeniden gözden geçirilmesi, satışların maliyeti ile genel yönetim giderlerinin analiz edilerek toplam maliyetlerin minimize edilmesi, hizmet verimliliğinin artırılması ve alınacak diğer maliyet düşürücü önlemler ile Şirket giderlerinin azaltılarak mali yapıyı iyileştirici tedbirlerin alınması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Yönetim Kurulu Tarafından Şirketin Sürekliliğinin Sağlanmasına Yönelik Gerekli Önlemlerin Alınmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu hususa, 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nun "Diğer Bulgular" bölümü 2 numaralı bulgusunda "Yönetim Kurulu Tarafından Şirketin Sürekliliğinin Sağlanmasına Yönelik Gerekli Önlemlerin Alınmaması" başlığı ile yer verilmiştir.
İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Söz konusu hususa, 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nun "Diğer Bulgular" bölümü 1 numaralı bulgusunda "İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması" başlığı ile yer verilmiştir.
Tahakkuk Etmiş Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu hususa, 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümü 1

			numaralı bulgusunda "Tahakkuk Etmis Alacakların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi" başlığı ile yer verilmiştir.
--	--	--	--